

Najtoplije zahvaljujem **dr. Mirku Poloniju** na dopuštenju da ovaj materijal objavim na <http://public.carnet.hr/mat-natj> .

Antonija Horvatek
<http://public.carnet.hr/~ahorvate>

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
ZAVOD ZA PROSVJETNO-PEDAGOŠKU SLUŽBU

REPUBLIČKA I SAVEZNO NATJECANJE IZ
MATEMATIKE ZA UČENIKE OSNOVNIH ŠKOLA

Priredio: mr Mirko Polonijo

Zagreb, 1978.

ZADACI ZA KVALIFIKACIJSKO /OPĆINSKO/
NATJECANJE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA SR
HRVATSKE - 15. travnja 1978.

V. RAZRED

I. SKUPINA ZADATAKA

1. Naznači sve elemente skupa $S = \{x : x \in \mathbb{N}_0 \text{ i } 5 - x \geq 2\}$!
 $S =$ _____

2. Ako skup A ima 8 elemenata, a skup B ima tri puta više elemenata od A, koliko elemenata ima unije ovih dvaju skupova, ako njihov presjek ima 6 elemenata?

A $\cup$ B ima _____ elemenata.

3. Zadani su skupovi: $A = \{1, 2, 3, 4\}$, $B = \{0, 1, 2\}$. Napiši relaciju s A u B koju određuje rečenica: Element x iz A je veći za 2 od elementa y iz B !

R = _____

4. Koja svojstva ima relacija ekvivalencije?

_____

5. Zadani su skupovi:

$A = \{1, 2, 3, 4\}$, $B = \{4, 7, 10, 13\}$ i funkcija f koja preslikava A u B tablicom:

x	1	2	3	4
f /x/	4	7	10	13

Napiši propis preslikavanja !

f /x/ = _____

6. Izračunaj: $572 \cdot 104 - 24\,048 : 48 =$

7. Riješi jednačbu: $19 \cdot x = 1995$

$x =$ _____

8. Prikaži na crtežu trokut ABC kao presjek dvaju kutova i naznači to simbolima.

$\triangle ABC =$ _____

9. Izrazi $15\text{ m}^2\ 8\text{ dm}^2$ u kvadratnim decimetrima !

$15\text{ m}^2\ 8\text{ dm}^2 =$ _____ dm^2

10. Zadan je pravac p , vektor $\overrightarrow{AB}$ i točka T . Osnu simetriju ravnine, s obzirom na pravac p označimo sa f , a translaciju ravnine za vektor $\overrightarrow{AB}$ označimo sa g .

Nacrtaj točku $fg / T /$!

II. SKUPINA ZADATAKA

1. Neka je a element skupa prirodnih brojeva N .
Koje su tvrdnje točne? Svaki odgovor obrazložite.

1. Za svaki $a \in N$, $a + 2$ je paran broj

2. Za svaki $a \in N$, $a + 1$ je neparan broj

3. $\frac{a \cdot (a - 1)}{2}$ je prirodni broj, ako je $a > 1$.

4. $(a - 1) \cdot (a - 2)$ je paran broj ako je $a > 2$ i $a \in \mathbb{N}$.

5. $2a > a + 2$ za svaki $a \in \mathbb{N}$.

2. Trokut T i pravac p podskupovi su iste ravnine. Što može biti $T \cap p$?

Nacrtajte sliku za svako rješenje.

a/

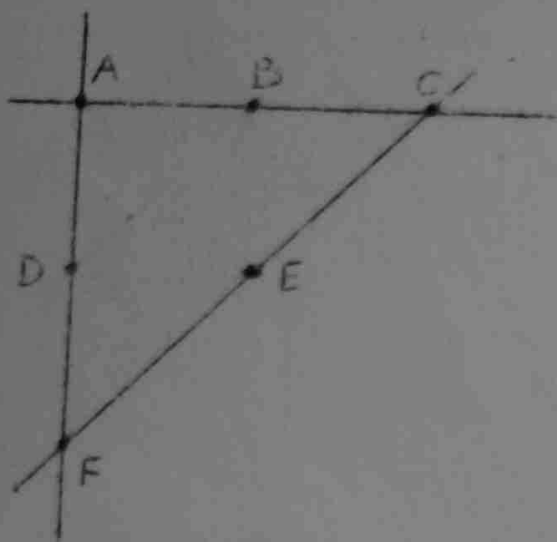
b/

c/

3. Za koliko će dana 12 radnika obaviti neki posao, ako isti posao 8 radnika može obaviti u 6 dana?

4. Zadano je sedam točaka u ravnini: A, B, C, D, E, F, G - kako pokazuje slika.

Koliko postoji trokuta kojima je jedan vrh točka A, a druga dva vrha su iz skupa preostalih točaka?

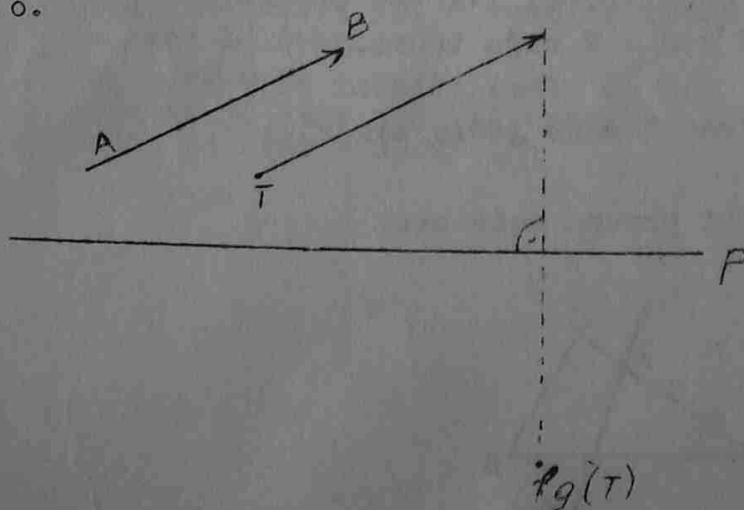
O D G O V O R I

V RAZRED

I. SKUPINA ZADATAKA

1. $S = \{0, 1, 2, 3\}$ .....
2. 26 .....
3. $R = \{ /2, 0/, /3, 1/, /4, 2/ \}$ .....
4. refleksivnost, simetričnost i tranzitivnost .....
5. $f/x/ = 3x + 1$ .....
6. $59\,488 - 501 = 58\,987$ .....
7. $x = 105$ .....
8. $\triangle ABC = \cancel{\triangle BAC} \cap \triangle ABC$
ili $= \cancel{\triangle BAC} \cap \cancel{\triangle ACB}$
ili $= \triangle ABC \cap \cancel{\triangle ACB}$
Dovoljno je samo jedno rješenje ! .....
9. 1508 dm^2 .....

10.

II. SKUPINA ZADATAKA

1. Tvrdnja 1. nije točna. Npr. ako je $a = 1$, onda je $a+2 = 3$, a to je neparan broj.

Tvrdnja 2. nije točna. Npr. ako je $a = 1$, onda je $a + 1 = 2$, a to je paran broj.

Tvrdnja 3. je točna. Razmotrimo dva slučaja:

a/ ako je a paran broj, onda je $a - 1$ neparan broj. Produkt parnog i neparnog broja je paran broj i taj se može podijeliti brojem 2;

b/ ako je a neparan broj veći od 1, onda je $a-1$ paran broj. Produkt parnog i neparnog broja je paran broj i taj je djeljiv s 2.

Tvrdnja 4. je točna. Razmotrimo dva slučaja:

a/ ako je a paran broj veći od 2, onda je $a-2$ paran broj, $a-1$ neparan broj. Produkt parnog i neparnog broja je paran broj;

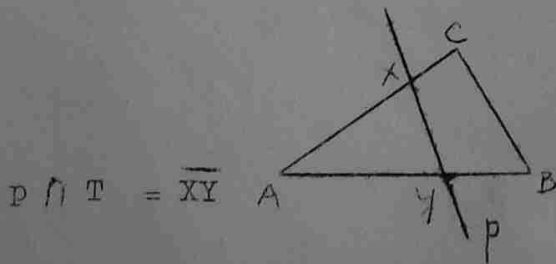
b/ ako je a neparan broj veći od 2, onda je $a-1$ paran broj, $a-2$ neparan broj, pa je opet produkt parnog i neparnog broja paran broj.

Tvrdnja 5. nije točna. Npr. ako je $a = 1$ relacija $2 \cdot 1 > 1 + 2$ nije točna, ili ako je $a = 2$ relacija $2 \cdot 2 > 2 + 2$ nije točna.

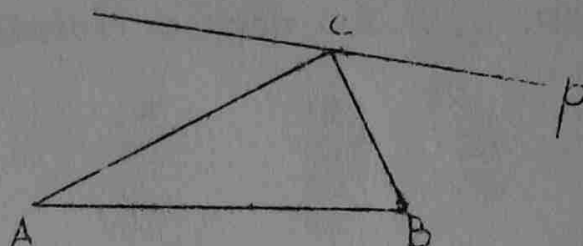
Dovoljno je navesti samo jedan slučaj !

2. Presjek trokuta i pravca može biti

a/ dužina

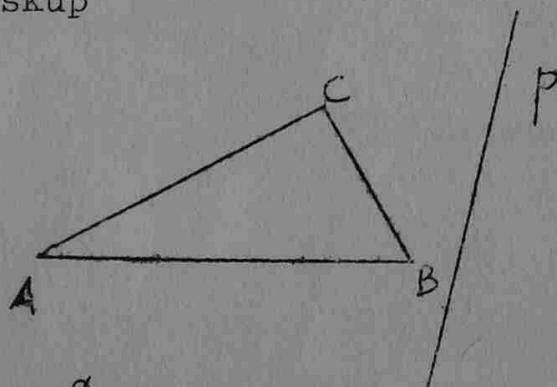
b/ točka

$$\begin{aligned} T \cap p &= \{A\} \\ \text{ili } T \cap p &= \{B\} \\ \text{ili } T \cap p &= \{C\} \end{aligned}$$

/Dovoljno je navesti jedan slučaj/

c/ prazni skup

$$T \cap p = \emptyset$$

3. 8 radnika treba da radi 6 dana

Dva puta manje radnika radit će dva puta više dana, tj. 4 radnika treba da rade 12 dana

Tri puta više radnika radit će tri puta manje dana, tj. 12 radnika treba da rade 4 dana

4. Od točaka B, C, D, E, F i G mogu se formirati ovi parovi:

BC	BD	BE	BF	BG
	CD	CE	CF	CG
		DE	DF	DG
			EF	EG
				FG

Kako su A, B, C i A, D, F, kolinearne trojke točaka, to one ne određuju trokut. Dakle, postoji $15 - 2 = 13$ trokuta koji zadovoljavaju uvjete zadatka.

ZADACI ZA KVALIFIKACIJSKO /OPĆINSKO/ NATJECANJE
UCENIKA OSNOVNIH ŠKOLA SR HRVATSKE - 15.travnja
1978.

VI. razred

I. SKUPINA ZADATAKA

1. Napišite sve elemente skupa $S = \{x : x \in \mathbb{N} \text{ i } x \mid 20\}$

_____

2. Izračunaj $D / 48, 72, 96 / =$ _____

3. Izračunaj $V / 24, 96, 144 / =$ _____

4. Riješi jednađbu: $1\frac{5}{8} + x = 2\frac{1}{4}$
 $x =$ _____

5. Riješi jednađbu: $\frac{3}{4} \cdot x = \frac{3}{7}$
 $x =$ _____

6. Dopuni rečenicu: Četiri karakteristične točke trokuta su

_____
_____
_____

7. Odredi aritmetičku sredinu brojeva $\frac{3}{4}$ i $\frac{3}{5}$!

Aritmetička sredina je: _____

8. Konstruiraj kut od 75° !

9. Dan je pravac p i točka A .

a/ konstruiraj pravac r koji sadrži točku A , a okomit je na pravac p !

b/ konstruiraj pravac s koji sadrži točku A i paralelan je s pravcem p !

II. SKUPINA ZADATAKA

1. Izračunaj:

$$\frac{1}{7} \cdot \frac{13\frac{1}{3} + 1\frac{1}{3} : 0,5}{4\frac{4}{7} : 2 - 1/ : \frac{1}{25} - 2,5 : \frac{1}{10} / 8\frac{8}{17} = - \left[\frac{1}{2} - 1/ : 4,5 - 3\frac{4}{7} / \right] : \frac{28}{65} .$$

2. U razredu, koji ima manje od 30 đučića, učenici su kroz 9 mjeseci skupili 8307 dinara za maturalno putovanje. Koliko je bilo učenika u razredu, ako su prikupljeni mjesečni iznosi bili jednaki i ako je svaki učenik svaki mjesec uplatio isti cjelobrojni iznos?

3. Što je veće: produkt $2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 2 \dots \cdot 2$ u kojem se broj 2 javlja 200 puta ili produkt $3 \cdot 3 \cdot 3 \cdot 3 \dots \cdot 3$ u kojem se broj 3 javlja 200 puta? Obznanite odgovor!

4. U pravokutniku $ABCD$ simetrala kuta kod vrha A raspolavlja stranicu $\overline{CD}$ u točki E . Duljina stranice $\overline{BC}$ je 4. Odredi opseg i ploštinu tog pravokutnika !

ODGOVORI

VI. RAZRED

I. SKUPINA ZADATAKA

1. 1, 2, 4, 5, 10, 20 .....
2. 24 .....
3. 288 .....
4. $x = \frac{5}{8}$ .....
5. $x = \frac{4}{7}$ .....
6. -- sjedište simetrala stranica, sjecište
simetrala kutova, sjecište težišnica /težište/
i sjecište pravaca koji sadrže visine trokuta
/ortocentar/ .....
7. $\frac{27}{40}$ .....
8. Točna konstrukcija kuta od 75° .....
9. a/ Konstrukcija okomitog pravca r na pravac p
b/ Konstrukcija paralelnog pravca s .....

II. SKUPINA ZADATAKA

1.

$$\text{Kako je } \frac{1}{7} \cdot \frac{\frac{40}{3} + \frac{8}{3}}{\frac{16}{7} - \frac{25}{8} - \frac{25}{17}} =$$

$$= \frac{1}{7} \cdot \frac{16}{16} = 1 \dots\dots\dots$$

$$i \quad \frac{2}{5} : \frac{63 - 50}{14} / \frac{28}{65} = \frac{2}{5} : \frac{13}{14} : \frac{28}{65} =$$

$$= \frac{28}{65} : \frac{28}{65} = 1 \dots\dots\dots$$

Čitav izraz jednak je $1 - 1 = 0 \dots\dots\dots$

2. Mjesečno je skupljeno $8307 : 9 = 923$ dinara $\dots\dots\dots$
 Rastavimo 923 na faktore: $923 = 13 \cdot 71 \dots\dots\dots$
 Broj učenika je manji od 30, pa mora biti 13 $\dots\dots\dots$
 Dakle, svaki učenik je mjesečno uplatio po
 71 din. $\dots\dots\dots$

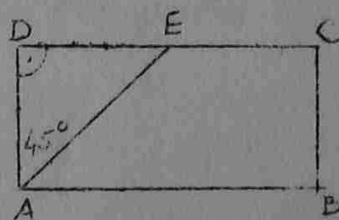
3. Uzevši u obzir da je $2 \cdot 2 \cdot 2 = 8$, a
 $3 \cdot 3 = 9$, to je

$$\underbrace{2 \cdot 2 \cdot 2 \cdot \dots \cdot 2}_{300 \text{ puta}} = \underbrace{8 \cdot 8 \cdot \dots \cdot 8}_{100 \text{ puta}},$$

$$a \quad \underbrace{3 \cdot 3 \cdot 3 \cdot \dots \cdot 3}_{200 \text{ puta}} = \underbrace{9 \cdot 9 \cdot \dots \cdot 9}_{100 \text{ puta}}$$

pa je produkt trojki veći

4. Skica:

Trokut AED je jednokračan jer su kutovi uz $\overline{AE}$
 sukladni /veličina svakog je 45° , pa je

$$d \angle A, D / = d \angle D, E / \dots\dots\dots$$

$$\text{Slijedi da je } d \angle C, D / = 2 d \angle D, E / = 8 \dots\dots\dots$$

$$O = 8 + 4 + 8 + 4 = 24 \dots\dots\dots$$

$$P = 8 \cdot 4 = 32 \dots\dots\dots$$

ZADACI ZA KVALIFIKACIJSKO /OPĆINSKO/
NATJECANJE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA SR
HRVATSKE - 15. travnja 1978.

VII. RAZRED

I. SKUPINA ZADATAKA

Izračunaj:

1. a/ $-0,17 - 0,3 =$ _____

b/ $0,4 \cdot 0,1 =$ _____

c/ $-\frac{5}{6} - / - \frac{1}{2} / =$ _____

d/ $-4,2 : 0,14 =$ _____

e/ $/ - 2/2 - / - 2/3 - / - 2 / =$ _____

2. Kojem cijelom broju je jednak razlomak čiji je brojnik nula, a nazivnik je različit od nule? 0

3. Naznači produkt sume i diferencije dvaju brojeva a i b!

4. Čemu je jednaka ploština četverokuta s okomitim dijagonalama ako su duljine tih dijagonala e i f?

P = _____

5. Riješi ove jednadžbe:

a/ $0,02 : x = 1$

x = _____

b/ $\frac{2}{3} \cdot x + \frac{3}{4} = 1,5$

x = _____

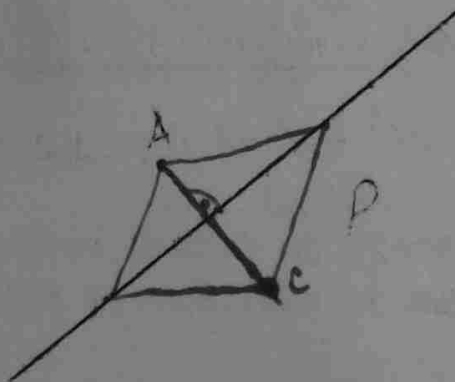
II. SKUPINA ZADATAKA

1. Produkt dvaju cijelih brojeva je 161. Koji su to brojevi, ako je svaki od njih manji od 23?

$$-13 \cdot (-7)$$

$$161 : 23 = 7$$

2. Zadan je pravac p i točka A izvan njega. Konstruirajte romb kojemu je jedan vrh točka A , a dijagonala duljine 6 cm pripada pravcu p . Koliko ima rješenja?

3. Dokažite da je razlika kvadrata dvaju susjednih prirodnih brojeva uvijek neparan broj.

$$5, 6$$

$$25$$

$$36$$

$$25$$

$$11$$

$$3, 4$$

$$9$$

$$16$$

$$9$$

$$7$$

4. Simetrale stranica $\overline{AC}$ i $\overline{BC}$ trokuta ABC su međusobno okomite. Duljina polumjera opisane kružnice tog trokuta jednaka je 2,5, a duljina stranice $\overline{CB}$ je 3. Konstruiraj taj trokut. Koliko ima rješenja?

ODGOVORI

VII. RAZRED

I. SKUPINA ZADATAKA

1. a) - 0,47 .....
b) 0,04 .....
c) - $\frac{1}{5}$ .....
d) - 30 .....
e) 14 .....
2. nula .....
3. $(a + b) \cdot (a - b)$ .....
4. $P = \frac{1}{2} e \cdot f$ .....
5. a) $x = 50$ .....
b) $x = \frac{9}{8}$ ili $(1 \frac{1}{8})$ ili 1,125 .....

II. SKUPINA ZADATAKA

1. Pozitivni faktori broja 161 su: 1, 7, 23 i 161

Broj 161 može se napisati kao produkt dvaju cijelih brojeva na četiri načina:

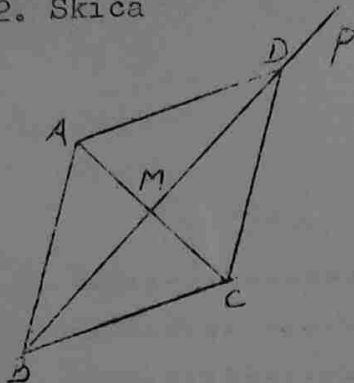
- a) $161 \cdot 1$
- b) $(-161) \cdot (-1)$
- c) $7 \cdot 23$
- d) $(-7) \cdot (-23)$

Brojevi manji od 23 su -161, -23, -7, -1, 7

Uvjetu zadovoljavaju parovi: $(-161, -1)$ i

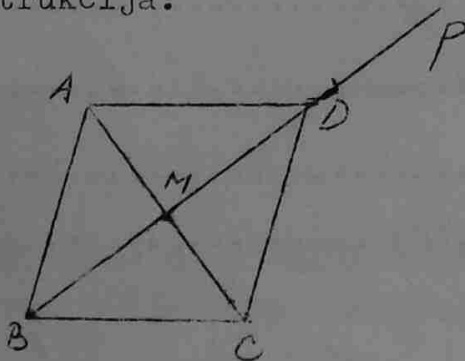
$(-23, -7)$ .....

2. Skica

Analiza. Romb ima medjusobno okomite dijagonale $\overline{AC}$ i $\overline{BD}$. Dijagonale se medjusobno raspolavljaju $BM = MD$

Konstrukcija:

1. $(A, p) =$
2. o $p = M$
3. $MB = MD = 3 \text{ cm}$
4. $AM = MC$
5. ABCD je traženi romb

Dokaz: Budući da su dužine $\overline{AC}$ i $\overline{BD}$ medjusobno okomite i da se medjusobno raspolavljaju, četverokut je romb.

Diskusija: Postoji samo jedno rješenje.

3. Susjedni prirodni brojevi su n i $n + 1$, gdje

je $n \in \mathbb{N}$

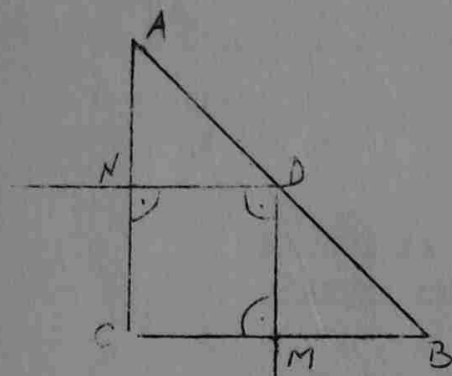
$$(n + 1)^2 - n^2 = n^2 + 2n + 1 - n^2 = 2n + 1$$

$2n$ je uvijek paran broj za svaki $n \in \mathbb{N}$

$2n + 1$ je neposredni sljedbenik parnog broja,

a taj je uvijek neparan broj

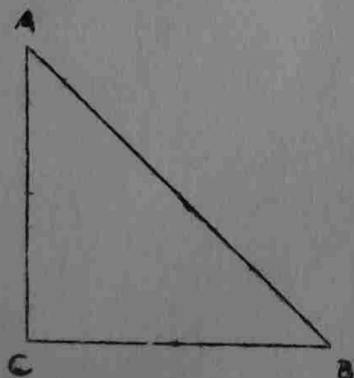
4. Skica

Analiza:

1. Četverokut CMND ima 3 prava kuta, pa je i kut MAN pravi.
2. Trokut ABC je pravokutan.
3. Presjek simetrala kateta je polovište hipotenuze.
4. Hipotenuza ima duljinu 5

Konstrukcija: Treba konstruirati pravokutan trokut kojemu su zadane duljine jedne katete i hipotenuze.

1. dužina $\overline{DB}$ duljine 3
2. okomica o točkom C na CB
3. kružnica centra B i polumjera duljine 5
4. $\angle O = A$
5. trokut ABC je traženi trokut

Rješenje je samo jedno, jer je trokut određen jednoznačno s dvije stranice i kutom nasuprot većoj stranici.

ZADACI ZA KVALIFIKACIJSKO (OPĆINSKO) NATJECANJE
UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA SR HRVATSKE - 15.travnja 1978.

VIII. razred

I. SKUPINA ZADATAKA

Izračunaj:

1. a) $-3 \frac{1}{3} \cdot (-6) = \frac{-10}{3} \cdot (-6) = 20$

b) $-7 : (-\frac{1}{7}) = -7 \cdot (-7) = 49$

2. Kolika je ploština kruga kojemu je duljina promjera 0,2?

$$P = r^2 \pi = 0,1^2 \cdot 3,14 = 0,01 \cdot 3,14 = 0,0314$$

3. Konstruiraj dužinu duljine x tako da bude $4 : 5 = 3 : x$!

4. Doprši rečenicu: Opsezi sličnih trokuta odnose se kao

duljine ili kosih

5. Rastavi na faktore: $1 - 4x^2 = (1 - 2x) \cdot (1 + 2x)$

6. Riješi ove jednadžbe:

a) $\frac{4}{5} \cdot (x - 2) = 0,8$

$x = 3$

b) $x^2 - 4x - 2x + 4 = x^2 - 4$ $x^2 - 6x = -4 - 1$ $x = -\frac{5}{6}$

c) $\frac{2x - 1}{5} - \frac{2x - 3}{3} = 1$ $-6x = -5$ $x = -\frac{5}{6}$

Riješi sustav dviju jednadžbi s dvije nepoznanice!

7. $\begin{cases} 5x - 2y = 13 \\ 2x + y = 2,5 \end{cases}$

$N(s) = y - 1,5 \quad x = 2$

$5x - 2y = 13$

$y = -2x + 2,5$

$5x - 2(-2x + 2,5) = 13$

$5x + 4x - 5 = 13$

$9x = 18$

$x = 2$

$y = -2x + 2,5$

$y = -2 \cdot 2 + 2,5$

$y = -4 + 2,5$

$y = -1,5$

II. SKUPINA ZADATAKA

1. Ako se smrzavanjem vode njezin volumen poveća za jednu petnaestinu, koliko se litara vode dobije otapanjem kocke leda čija je duljina brida jednaka 4 (dm)?
2. Dva prijatelja žele kupiti automobil. Medjutim, prvom za kupnju nedostaje 35 000 din, a drugom 40 000 din. Oni zato odluče da automobil kupe zajedno. Kolika je bila cijena automobila ako su oba prijatelja imala zajedno 245 000 din?
3. Krajevima svake stranice $\overline{AB}$, $\overline{BC}$, $\overline{CA}$ trokuta ABC nacrtane su okomice na druge dvije stranice. Te se okomice sijeku redom u točkama A_1 , B_1 , C_1 . Dokažite da točke A_1 , B_1 , C_1 pripadaju kružnici opisanoj trokutu ABC.
4. U pravokutni trokut ABC s duljinom kateta $d(B,C) = a$, $d(A,C) = b$ upisan je kvadrat CDEF tako da je $E \in \overline{AB}$, $F \in \overline{BC}$, $D \in \overline{AC}$.
  - a) Izračunajte duljinu x stranice kvadrata CDEF.
  - b) Konstruirajte dužinu duljine x .

O D G O V O R I

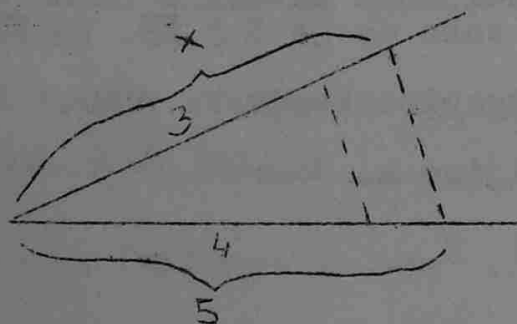
VIII. RAZRED

PRVA SKUPINA ZADATAKA

1. a) 20 .....
b) 49 .....

2. $P = 0,0314 \text{ (dm}^2\text{)} \dots\dots\dots$

3.

4. ... duljine bilo kojih dviju pridruženih
odgovarajućih stranica .....

5. $(1 - 2x) \cdot (1 + 2x) \dots\dots\dots$

6. a) $x = 3$
b) $x = \frac{5}{6}$
c) $x = -\frac{3}{4} \text{ (-0,75)}$

Traži se samo
rješenje.
Pokus nije potreban.

7. $N(s) = (2, -1,5)$

Traži se samo
rješenje.

DRUGA SKUPINA ZADATAKA

1. Volumen kocke je $4 \cdot 4 \cdot 4 = 64 \text{ (dm}^3\text{)}$, tj.
64 litre .....

Neka je x volumen vode u litrama).

Tada je $x + \frac{1}{15}x = 64$, tj. $\frac{16}{15}x = 64$ .....

Slijedi $x = 60$ .....

Dobiva se 60 litara vode.

2. Označimo s x , y svote koje ima svaki od prijatelja.

Tada je $x + y = 245\ 000$ .....

$x + 35\ 000 = y + 40\ 000$ .....

Slijedi $245\ 000 - y + 35\ 000 = y + 40\ 000$

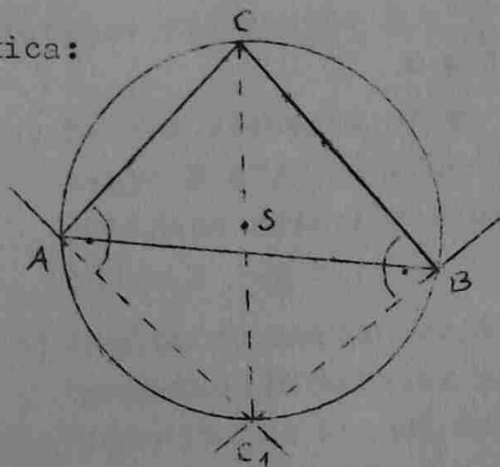
$$2y = 240\ 000$$

$$y = 120\ 000$$

$$x = 125\ 000$$

Automobil je stajao 160 000 dinara .....

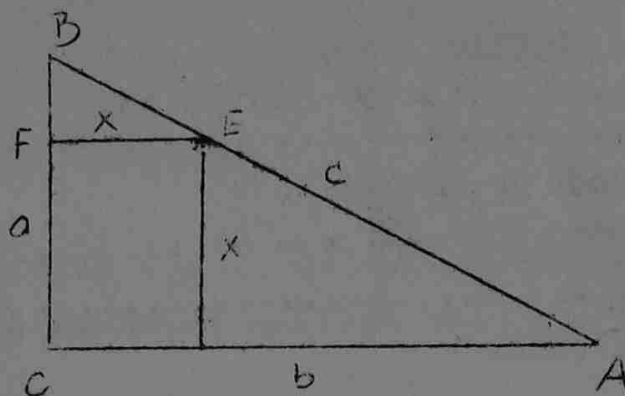
3. Skica:

Neka je S polovište dužine CC_1 . Kružnica $k(S, SC)$ po Talesovom teoremu prolazi točkama A i B . Dakle, C_1 pripada opisanoj kružnici .....

Analogno vrijedi da i točke A_1 i B_1 pripadaju istoj kružnici .....

4. Skica:

Iz sličnosti trokutova FEB i CAB dobivamo
 $(a - x) : a = x : b$ .....
 $ab - bx = ax$
 $x(a + b) = ab$
 $x = \frac{ab}{a + b}$ .....

Konstrukcija x:

$$(a + b) : a = b : x$$

